

Հաստատված է
Ոստիկանության տակտիկական
պատրաստականության ամբիոն « »-ի
նիստում (արձ. թիվ)
ամբիոնի պետ՝

.....
(ստորագրություն)

.....
(ամիս ամսաթիվ)

**ՀՀ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱՀԱՄԱԼԻՐ
ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ**

(Ակադեմիայի առկա անվճար ուսուցման)

ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ		Քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՍԻՉ		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ		Իրավագիտություն
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ		Իրավագիտություն
ԱՄԲԻՈՆ		Ոստիկանության տակտիկական պատրաստականության ամբիոն hamazorayin@gmail.com
ՀԵՂԻՆԱԿ/ՆԵՐ		Վ. Սարգսյան հեռ. 098 28 24 78 E-mail: vahagsardaryan80@gmail.com
ՈՒՍ.ՏԱՐԻ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ		3-րդ կուրս, 2-րդ կիսամյակ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ		բակալավր

ԿՐԵԴԻՏՆԵՐ		3 (երեք)
ԴԱՍԱԺԱՄԵՐԻ ԲԱՇԽՈՒՄ ԵՎ ՍՈՎՈՐՈՂՆԵՐԻ ՀԵՏ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՁԵՎԵՐԸ		«Քաղաքացիական պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր» դասընթացի ընդհանուր ծավալը կազմում է 90 ժամ, որից 32 դասախոսություն, 8 սեմինար, 8 գործնական, 42 ինքնուրույն աշխատանք: Ինքնուրույն աշխատանքի համար նախատեսված ժամերին սովորողը կատարում է գրականության ընթերցում և մշակում, վերլուծական աշխատանք, դասախոսի հանձնարարությամբ կարող է գրել ռեֆերատներ, պատրաստվում է հաջորդ դասին:

		Լսարանային դասերը կայանում են շաբաթը մեկ անգամ՝ 80 րոպե տևողությամբ: Դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի վերջում եզրափակիչ ստուգմամբ:
ՄՈՒՏՔԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ		Դասընթացը կառուցվում է «Քաղաքացիական պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի, « Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին » ՀՀ օրենքի իմացության վրա:
ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ		«Քաղաքացիական պաշտպանություն և արտակարգ իրավիճակների հիմնահարցեր» դասընթացի շրջանակներում ուսումնասիրում ենք ՀՀ տարածքում հնարավոր արտակարգ իրավիճակները, աղետների ռիսկերի նվազեցման և հասարակական անվտանգության ապահովման պետական կառավարման և տեղական ինքնակազմավարման մարմինների գործառույթները, ինչպես նաև այս համատեքստում ՀՀ ոստիկանության առանձնահատուկ դերակատարությունը:
ՆՊԱՏԱԿ		Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին հաղորդել գիտելիքներ և ձևավորել կարողություններ՝ 1.ՀՀ տարածքում հնարավոր բոլոր արտակարգ իրավիճակների , 2.Ժամանակակից զանգվածային ոչնչացման միջոցների, 3.Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության և ոստիկանության անհատական և կոլեկտիվ պաշտպանության միջոցների, 4.Արտակարգ իրավիճակների տարածքում ստեղծված իրադրության գնահատման, 5.Արտակարգ իրավիճակներում և պատերազմների ժամանակ ՀՀ ոստիկանության խնդիրների և գործողությունների վերաբերյալ:
ԽՆԴԻՐՆԵՐ		Դասընթացի խնդիրներն են՝ . Ներկայացնել քաղաքացիական պաշտպանության համակարգը և խնդիրները . ներկայացնել սովորողներին պետական համակարգի ռազմավարությունը աղետների ռիսկերի նվազեցման գործընթացում . ուսումնասիրել ժամանակակից հարձակողական միջոցներից պաշտպանության ձևերն ու միջոցները . վեր հանել բնակչության պաշտպանության ոլորտում առաջ եկած խնդիրները .ուսումնասիրել արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության սկզբունքները:

ԿՐԹԱԿԱՆ ԵԼՔԱՅԻՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ 1. Կարողանա՝	ա) Սահմանել ՀՀ –ին սպառնացող բնական , տեխնածին, էկոլոգիական, զանգվածային հիվանդացումների և գյուղատնտեսական վնասատուների հետ կապված արտակարգ իրավիճակների (աղետների) հասկացությունները: բ) ներկայացնել պետական միասնական համակարգի կառուցվածքը և գործառույթները արտակարգ իրավիճակների ժամանակ բնակչության պաշտպանության ոլորտում, գ) նկարագրել ՀՀ ոստիկանության ստորաբաժանումներում ներկայումս կիրառվող շնչուղիների, մաշկի և անհատական պաշտպանության բժշկական միջոցների, ինչպես նաև դոզաչափական սարքերի և քիմիական հետախուզական սարքերի ընդհանուր բնութագրերը, դ) ներկայացնել ՀՀ ոստիկանության իրավունքներն ու պարտականությունները, խնդիրներն ու գործողությունները արտականգ իրավիճակների պայմաններում: ե) տիրապետել աղետների դեպքում ոստիկանության կողմից իրականացվող գործողություններին , մարդկանց փրկելու առաջին բժշկական օգնություն ցուցաբերելու, տարահանման միջոցառումներին աջակցելու և կարանտինային միջոցառումների իրականացման կարգին , զ) իրականացնել անհատական պաշտպանության միջոցների, ինչպես նաև դրանց չափսերի ճիշտ ընտրություն, ելնելով տեղանքի վարակվածության աստիճանից և թունավոր նյութերի տեսակից, է) աղետի պահին գտնվելով որոշակի տեղանքում, շենքում, շինության տարածքում անմիջապես կոահել դրա տեսակը, հնարավոր հետևանքները և դրան համապատասխան իրականացնել ճիշտ գործողություններ:
--	--

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	
Հիմնական	1.«Ոստիկանության մասին» ՀՀ օրենք 16.04.2001թ, 2.«Քաղաքացիական պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենք 05.03.2002թ 3.«Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենք 02.12.1998թ, 4.«Սեյսմիկ պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենք. 5.«Պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենք 27.11.2013թ 6.«Ռազմական դրության իրավական ռեժիմի մասին» ՀՀ օրենք 05.12.2006թ:
Լրացուցիչ	1.ՀՀ նախագահի կարգադրությունը ՀՀ քաղաքացիական

	պաշտպանության հայեցակարգը հաստատելու մասին 12.27.2011թ, 2.«Քաղաքացիական պաշտպանության պլանների մշակման կարգը սահմանելու մասին» ՀՀ կառավարության 22.04.2004թ թիվ 633-ն որոշում, 3.«Վտանգավոր տարածքից բնակչության տարահանման կարգը հաստատելու մասին » ՀՀ կառավարության որոշում 18.08.2011թ թիվ1180-ն , 4.«ՀՀ տարածքում արտակարգ իրավիճակների առաջացման մասին բնակչության ազդարարման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 03.11.2005թ թիվ 1925-ն որոշում, 5.«Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության և քաղաքացիական պաշտպանության ոլորտներում ՀՀ պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների պատրաստման և տվյալ ոլորտների հիմնահարցերով բնակչության ուսուցման կարգն ու ծրագիրը սահմանելու մասին»ՀՀ կառավարության 22.01.2015թ թիվ 46-ն որոշում, 6 ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունիսի 10-ի «Ուժեղ երկրաշարժի դեպքում ՀՀ բնակչության պաշտպանության կազմակերպման պլանը հաստատելու մասին» N 919-Ն որոշում, 7) ՀՀ կառավարության 2010 թվականի հունիսի 24-ի «Տարահանված բնակչության տեղաբաշխման տեղամասերում կենսաապահովման կարգը հաստատելու մասին» N 824-Ն որոշում. 8) ՀՀ կառավարության 2004 թվականի հոկտեմբերի 29-ի «Կառավարման մարմինների և բնակչության իրազեկման կարգը սահմանելու մասին» N 1494-Ն որոշում. 9) ՀՀ կառավարության 2000 թվականի սեպտեմբերի 28-ի « Բնակչության պատսպարման կարգը հաստատելու մասին» N 592 որոշում.

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴԻՒՋՆԵՐ ԵՎ ԿՇԻՌ		
	Գնահատման արդյունարար միավոր	Գնահատականը տառանշումով
	18-20	Գերազանց
	13-17	Լավ
	8-12	Բավարար
	0-7	Անբավարար
	0	Չներկայացած
	Ստուգարքային գնահատում	Ստուգված / Չստուգված

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐ / ՄԵԽԱՆԻԶՄՆԵՐ	Սովորողը դասընթացից կարող է հանդես բերել մինչև 100% (ստուգված) առաջադիմություն: Սովորողների գիտելիքները, ունակությունները և հմտությունները գնահատվում են «Գերազանց», «Լավ», «Բավարար» և «Անբավարար» կամ «Ստուգված» կամ «Չստուգված»: Սովորողների գիտելիքները գնահատվում են հետևյալ չափանիշներով՝ ա) «Գերազանց», եթե սովորողը խոր և հիմնավոր է յուրացրել ամբողջ ծրագրային նյութը, սպառիչ, հաջորդական, գրագետ ու տրամաբանորեն կառուցված է շարադրում այն, նյութը սերտորեն կապում է ուստիկանության ծառայության խնդիրների հետ, չի դժվարանում պատասխանել, երբ ձևափոխվում է առաջադրանքը, ազատորեն լուծում է խնդիրներն ու կատարում գործնական առաջադրանքները, ճիշտ է հիմնավորում ընդունած որոշումները, ընդունակ է ինքնուրույն ընդհանրացնել և շարադրել նյութը՝ սխալներ թույլ չտալով: բ) «Լավ», եթե սովորողը հիմնավոր գիտի ծրագրային նյութը, գրագետ է և ըստ էության շարադրում է այն, հարցին պատասխանելիս թույլ չի տալիս էական անճշտություններ, կարողանում է ճիշտ կիրառել տեսական դրույթները, գործնական առաջադրանքները կատարելիս տիրապետում է անհրաժեշտ ունակությունների ու հմտությունների: գ) «Բավարար», եթե սովորողը յուրացրել է միայն հիմնական նյութը, բայց չգիտի դրա առանձին մանրամասները, թույլ է տալիս անճշտություններ, ոչ ճիշտ ձևակերպումներ, խախտում է ուսումնական նյութի շարադրման հաջորդականությունը և դժվարանում է կատարել գործնական առաջադրանքները: դ) «Անբավարար», եթե սովորողը չգիտի ծրագրային նյութի զգալի մասը, թույլ է տալիս էական սխալներ, չի կարողանում կատարել գործնական առաջադրանքներն ու լուծել խնդիրները:
ԱՅԼ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	
Ներկայություն Գրավոր աշխատանքներին ներկայացվող պահանջներ	Դասապլանի որևէ փոփոխություն նախօրոք կտեղեկացվի ուսանողին: Սովորողի դասերին ներկայությունը բխում է նրա իսկ շահերից, քանի որ ներկայությունը ենթադրում է ունկնդրում, մասնակցություն քննարկումներին, չհասկացված կամ վատ հասկացված խնդիրների պարզաբանում, ինքնուրույն և գործնական աշխատանքների հանձնում: Սովորողն այս դեպքում հնարավորություն է ունենում լսել ոչ միայն ծրագրային նյութը, այլև մասնակցել քննարկումներին, բանավեճերին, անել ինքնուրույն դատողություններ և հայտնել սեփական տեսակետը: Գրավոր աշխատանքների ժամանակ արգելվում է ծածկագրերից օգտվելը: Ծածկագրի հայտնաբերման դեպքում աշխատանքը գնահատվում է զրո միավոր:

Ինքնուրույն և գործնական աշխատանքներ	
	Ինքնուրույն և գործնական աշխատանքները անհրաժեշտ է կատարել առանց կողմնակի միջամտության և հանձնել դրանք նշված ժամանակահատվածում: Ինքնուրույն աշխատանքում արգելվում է գրագողությունը: Այլոց մտքերը օգտագործելու դեպքում ուսանողը պարտավոր է նշել աղբյուրը ըստ ընդունված ակադեմիական ձևաչափի:

ԹԵՄԱՏԻԿ ՏՐՈՇՄԱՆ ՔԱՐՏԵՁ

Թեմա 1 Արտակարգ իրավիճակների դասակարգումը. ՀՀ տարածքում հնարավոր արտակարգ իրավիճակները (6 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ գործնական)	
Թեմայի հարցերը	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Բնական բնույթի արտակարգ իրավիճակներ: 2. Տեխնածին բնույթի արտակարգ իրավիճակներ: 3. Էկոլոգիական բնույթի արտակարգ իրավիճակներ: 4. Արտակարգ իրավիճակներ կապված հիվանդացումների և գյուղատնտեսական վնասատուների հետ:	Հարցեր 1,2,3,4, - անցկացվում է դասախոսություն՝ ուսանողների ուշադրությունը հրավիրելով խնդրահարույց հարցերի վրա: Հարցեր 1,2,3- սեմինար պարապմունք, խնդրահարույց հարցերի քննարկում: Հարցեր 1-4 –ինքնուրույն աշխատանք. Սովորողներին հանձնարարվում է օգտվելով լրացուցիչ աղբյուրներից մշակել նյութեր՝ ՀՀ-ում և նրա նրա տարածքից դուրս տեղի ունեցած և հնարավոր արտակարգ իրավիճակների վերաբերյալ:

Թեմա 2 Արտակարգ իրավիճակների պայմաններում բնակչության պաշտպանության պետական միասնական համակարգը (4 ժամ դասախոսություն. 2 ժամ սեմինար)	
Թեմայի հարցերը	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության պետական միասնական համակարգի կառուցվածքը և խնդիրները: 2. Բնակչության պաշտպանության սկզբունքները և ձևերը: 3. Փրկարարական և այլ անհետաձգելի աշխատանքներ. Վարակազերծում և սանիտարական մշակում:	Հարցեր 1,3 – անցկացվում է դասախոսություն: Հարցեր 1-3- սեմինար պարապմունք, խնդրահարույց հարցերի քննարկում: Հարց 2-ը՝ ինքնուրույն աշխատանք: «Արտակարգ

	իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին » ՀՀ օրենքի ուսումնասիրում:
--	--

Թեմա 3 Ձանգվածային ոչնչացման զենքերի հիմնական տեսակները և դրանց բնութագրերը (4 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Միջուկային զենքի վտանգավոր խոցող գործոնները: 2. Քիմիական զենք, ուժեղ ներգործության թունավոր նյութերի մարտավարատեխնիկական բնութագրերը : 3. Կենսաբանական զենք: Մանրէային միջոցների մարտական առանձնահատկությունները:	Հարցեր 1,2,3-անցկացվում է դասախոսություն : Հարցեր 1,2,3- սեմինար պարապմունք խնդրահարույց հարցերի քննարկում: Հարց 1- ինքնուրույն աշխատանք. Սովորողները ուսումնասիրում են և պատրաստում են նյութեր ժամանակակից խոցման միջոցների վերաբերյալ, որոնք քննարկվում են սեմինար պարապմունքի ընթացքում:

Թեմա 4 Արտակարգ իրավիճակներում և պատերազմների ժամանակ բնակչության պաշտպանության հիմնական միջոցները (4 ժամ դասախոսություն, 4 ժամ գործնական)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1. Անհատական պաշտպանության միջոցներ: 2. Քաղաքացիական պաշտպանության կառույցները: 3. Ճառագայթային և քիմիական հետախուզական սարքերի ընդհանուր բնութագրերը և աշխատանքային սկզբունքները:	Հարցեր 1,2 - անցկացվում է դասախոսություն : Հարցեր 1,3 – անցկացվում է գործնական պարապմունք: Սովորողները ծանոթանում են մաշկի, շնչուղիների, անհատական պաշտպանության բժշկական միջոցների, ինչպես նաև ճառագայթային և քիմիական հետախուզության սարքերի ներկայումս կիրառվող տեսակներին, և դրանց կիրառման կարգին: Հարց 2 – ինքնուրույն աշխատանք. Սովորողները ուսումնասիրում են քաղաքացիական պաշտպանության կառույցների տեսակները, արտակարգ իրավիճակներում դրանցից օգտվելու կարգը ինչպես նաև բնակչության հուսալի պաշտպանության համար կառույցներին ներկայացվող

	պահանջները :
--	--------------

Թեմա 5 Արտակարգ իրավիճակներում նաատեսվող միջոցառումների պլանավորումը. Արտակարգ իրավիճակի տարածքում ստեղծված իրադրության գնահատումը (4 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար, 2 ժամ գործնական)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1.Քաղաքացիական պաշտպանության պլանների մշակման կարգը: 2.Արտակարգ իրավիճակների ռիսկի գնահատման կարգը: 3. Բնակչության գործելակերպի և վարքի կանոնները երկրաշարժից առաջ: Ինչպես նախապատրաստվել երկրաշարժին:	Հարցեր 1,3 - անցկացվում է դասախոսություն : Հարցեր 1,2,3 - անցկացվում է սեմինար պարապմունք (սեմինարը կարող է անցկացվել խմբային քննարկման միջոցով): Հարց 1,3 – անցկացվում է գործնական պարապմունք: Սովորողներին ներկայացվում է քաղաքացիական պաշտպանության պլանների կազմման կարգը ինչպես նաև համաձայնեցման և հաստատման փուլերը:Ուսումնական վարժանքնի միջոցով իրականացվում է երկրաշարժից պաշտպանության գործողություններ:

Թեմա 6 Ոստիկանության մարմինների խնդիրներն ու գործողությունները արտակարգ իրավիճակների պայմաններում (8 ժամ դասախոսություն, 2 ժամ սեմինար)	
Թեմայի հարցեր	Դասավանդման և գնահատման մեթոդաբանություն
1.ՀՀ ոստիկանության քաղաքացիական պաշտպանութ համակարգի կառուցվածքը և արտակարգ իրավիճակներում ոստիկանության վրա դրված խնդիրները: 2.Ոստիկանության մարմինների արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության միջոցառումների պլանավորումը.(ոստիկանությունում գործող Աի և ՔՊ պլանի կազմումը): 3.ՀՀ խոշոր աղետների դեպքում քաղաքացիական պաշտպանության և հասարակական կարգի պահպանության գործընթացը կազմակերպելու նպատակով ոստիկանության կողմից իրականացվող	Հարցեր 1,2,3 - անցկացվում է դասախոսություն : Հարցեր 1,2,3 - անցկացվում է սեմինար պարապմունք (սեմինարը կարող է անցկացվել խմբային քննարկման միջոցով): Հարց 5 - անցկացվում է գործնական պարապմունք: Սովորողները ծանոթանում են արտակարգ իրավիճակներում ոստիկանության անձնակազմի պաշտպանության իրականացման կարգին և

միջոցառումները: 4. ՀՀ ոստիկանության իրավունքներն ու պարտականությունները արտակարգ իրադրության պայմաններում: 5. ՀՀ ոստիկանության անձնակազմի անհատական պաշտպանության կազմակերպումը:(պատսպարում, մաշկի և շնչուղիների պաշտպանություն)	առանձնահատկություններին : Հարց 4 – ինքնուրույն աշխատանք: Արտակարգ իրավիճակների պայմաններում ՀՀ ոստիկանության իրավունքների և պարտականությունների ուսանում:
---	--